

τινες ἐπὶ τέλους συνήνεσαν εἰς τὴν ἵδρυσιν τοῦ μνημείου, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ προσέλθῃ ὁ Παλαιολόγος εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ὅπως ἴδῃ τὴν θέσιν τοῦ μνημείου, θελήσῃ δὲ καὶ νὰ ἐπιδείξῃ τὴν χαρὰχθησομένην ἐπιγραφὴν εἰς τὴν Σύγκλητον, ἵνα ἐπιφέρει καὶ αὕτη γνώμη. Ὁ Παλαιολόγος, ὁ ὁποῖος ἤθελε νὰ ἐξάρῃ τὴν νίκην του κατὰ τῆς ἀρχαίας βοεμικῆς συμμορίας τῶν καθηγητῶν, ἀπεδέχθη τοὺς ὅρους τούτους, μετ' ἁμέσως ἔδωκεν εἰς τὸν λιθοξόον τὸ σχέδιον τοῦ μνημείου καὶ ἔστησεν αὐτὸ τῷ 1568.

Τὸ μνημεῖον ἀπετελεῖτο ἐξ ἐπιτυμβίου λίθου ἐξ ἐρυθροῦ μαρμάρου τοῦ Σλίβενερ, μήκους τριῶν πήχεων καὶ πλάτους δύο, μετὰ περιζώματος εἰς τὰς τέσσαρας πλευράς. Πρὸς τὰ ἄνω ἐξεικονίσθη ὁ τεθνεὺς Κολλίνος, ἀναγινώσκων τὸν Ὅμηρον κάτω τῆς καθέδρας· ἐπὶ τοῦ εἰς χεῖράς του βιβλίου εἶχον ἐγγραφή ἑλληνιστί ἡ ἀρχὴ τῆς Ὀδυσσεύς καὶ τὸ τέλος τῆς Ἰλιάδος, ἄνω δὲ τοῦ ἀπεικάσματος τούτου ἡ ἑλληνικὴ ἐπιγραφή «ἐν τοῖς ἄκροις ἡ νίκη». Ἐπὶ τῶν δύο δὲ πλευρῶν ἀνυφοῦντο κλάδοι δάφνης, ἔχοντες ἐπὶ ἐκάστου τῶν φύλλων ἀνά ἓν γράμμα· πάντα δὲ τὰ γράμματα συνενούμενα ἀπετέλουν τοὺς ἐπομένους στίχους· ἐν μὲν δεξιᾷ

Hoc tibi pro meritis posuit Colline Jacobus
Ille Palaologus, nobilis exilio.

(«Σὺ τὸδε κατ' ἀξίαν ἤγειρε, Κολλίνε, ὁ Ἰάκωβος ἐκεῖνος ὁ Παλαιολόγος, ὁ πασιγνώστος ἐπὶ τῇ ἐξορίᾳ αὐτοῦ»).

Ἐν ἀριστερᾷ δὲ

Tu peregrinantem coluisti tempore iniquo,
Accipe amicitiae pignora grata meae.

(«Σὺ, ὅς ἐμοῦ τοῦ περιπλανωμένου ἐπεμελήθης ἐν χρόνῳ χαλεπῷ, δέχθητι τῆς ἐμῆς φιλίας εὐγνώμονα τεκμήρια»).

Κάτω δὲ ὑπῆρχε τέλος ἐκτεταμένη ἑλληνικὴ ἐπιγραφή ἡ ἐξῆς· «Ὁ Θεὸς ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν τέλει· Ματθαίῳ Κολλίνῳ Σοτερίῳ ἐκ Γουρμενσιού, φιλοξένῳ ἀνδρὶ, φίλῳ τῶν Ἑλλήνων καὶ διδασκάλῳ τῆς ἑλληνικῆς, ἔστησε τὸ μνημεῖον τοῦτο ὡς δεῖγμα τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας ὁ Ἰάκωβος Ὀλυμπιδάριος Παλαιολόγος, φυγάς, γεννηθεὶς ἐν Χίῳ, παρανόμως ἐνώπιον δικαστηρίου ἐγκαλούμενος, πανταχόθεν διωκόμενος, καὶ εἰς Βοεμίαν ὡς φυγάς προσελθὼν, ἔνθα ἔτι καὶ νῦν ζῆ ἐν δυσχεραίαις, ἐν ἔτει 1568¹».

Τὸ οὕτως ἀποτελεσθὲν μνημεῖον ἐστήθη ἐν τῷ ἀναγνωστηρίῳ· ἀλλὰ κατὰ τὴν 17 ἑκατονταετηρίδα πιθανῶς μετεκομίσθη ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Καρολινείου Πανεπιστημίου, ὅπου εἶδεν αὐτὸ ὁ Βαλ-

1. Τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην τὴν ἑλληνικὴν μετεφράσαμεν, καθὼς καὶ τὰς ὀλίγας λέξεις τὰς ἑλληνικὰς τὰς ἄνω τοῦ μνημείου ὁ συγγραφεὺς δὲν παρέθεσε τὸ ἑλληνικὸν κείμενον· δὲν ἠδυνήθημεν δὲ καὶ ἡμεῖς νὰ εὐρωμεν τοῦτο ἀλλαγῶ. Τὸ σύγγραμμα τοῦ Βαλδίνου, περὶ οὗ ποιεῖται λόγος κατωτέρω, δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ. Σ. Μ.

βίνος¹. Πρὸ πενήτηντα δὲ ἐτῶν τὸ μνημεῖον τοῦτο, τὸ διὰ τῆς φθορᾶς τοῦ χρόνου καὶ τῆς μὴ καταλλήλου θέσεως αὐτοῦ ἐν τῇ αὐλῇ ἱκανῶς φθαρὲν, φυλάσσεται ἐν τῷ προδρόμῳ τοῦ πρώτου πατώματος τῆς οἰκοδομῆς.

[Ἐπεται τὸ τέλος].

A. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

ΕΘΙΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Ἐν Μάνῃ οὐχ ἦπτον τῶν ἀνδρῶν καὶ πολλὰ γυναικὸς διεκρίνοντο ἐπ' ἀνδρείᾳ, διὸ καὶ μεγίστου ἀπήλαυον σεβασμοῦ.

Μανιάτις γυνή, ἀναλαβοῦσα ἐν τῇ συμπλοκῇ τὰ ὄπλα τοῦ πεσόντος υἱοῦ τῆς ἐφώνησεν αὐτῇ· «Κοιμοῦ, τέκνον μου· ἐγὼ κρατῶ τὴν θέσιν σου».

Τὰ ἐνδύματα τῶν ἐν πολέμῳ ὀνησκόντων ἐδεικνύοντο ἐν τῇ ἀγορᾷ εἰς τὰς μητέρας αὐτῶν, καταφαίνοντα ὅτι ἔπασον πάντες ἐπὶ τοῦ στήθους φέροντες τὰς πληγὰς· τὰ ὄπλα αὐτῶν ἐκαίοντο· ἀπηγορεύετο δὲ πᾶσα ἐξωτερικὴ καὶ θορυβώδης πένθους ἐπίδειξις.

Κατὰ πανάρχαιον ἐν τῇ Μάνῃ ἔθος οὐδεμία ἐγένετο καταδίωξις τῶν ἠττηθέντων ἐχθρῶν. Ἐτηρεῖτο δ' ἕως οὕτω ὑπαγόρευσις τις τῆς πολιτικῆς, διότι οἱ κάτοικοι οὐδέποτε ἦσαν πολυάριθμοι, καὶ ὄρσειλον νὰ ἀποφεύγωσιν ἀπεγνωσμένους ἀγῶνας.

Πρὸς τὴν ἐρώτησιν τῆς μανιατικῆς κατηχήσεως·—«Τίς εἶσαι;» ἡ ἐντελής ἀπάντησις εἶνε· «Ἐλεύθερος ἀνὴρ». —«Ποῦ στηρίζεται ἡ ἐλευθερία σου;» —«Εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῶν προγόνων μου». —«Ποῖοι ἦσαν οἱ πρόγονοί σου;» —«Σπαρτιᾶται». —«Ποῖα εἶνε τὰ καθήκοντα τοῦ Μανιάτου;» —«Σέβας πρὸς τοὺς γέροντας καὶ τὰς γυναῖκας, περιθαλψὶς τῶν γονέων, σκέψις πρὸ τῆς ὑποσχέσεως καὶ πίστις περὶ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς, ἐκδίκησις τῶν προσβολῶν καὶ ἀγάπη τῆς ἐλευθερίας, ὡς μεγίστου ἀγαθοῦ, μέχρι θανάτου».

Ἐν Κρήτῃ, κατὰ τὴν τελετὴν γάμου, αἱ φίλαι τῆς νύμφης ἀναρτῶσιν ἀπὸ τοῦ στύλου τῆς νυμφικῆς κλίνης τρεῖς στεράνους, ἓνα ἀκάνθινον, ἄλλον ἐκ μυρσίνης καὶ τρίτον ἐξ ἀνθῶν πορτοκαλλέας· καὶ αἱ μὲν ἀκάνθαι σημαίνουσι μακρὸν βίον καὶ καρτερίαν πρὸς τὰς μερίμνας τοῦ συζυγικοῦ βίου, ἡ δὲ μυρσίνη καὶ ἡ πορτοκαλλέα τρυφερόν καὶ διαρκῆ τὸν ἔρωτα τῶν μελλονόμενων, ὡς τὰ ἀειθαλῆ αὐτῶν φύλλα. Ὅτε δὲ τὴν ἐπομένην ἡμέραν ὁ νυμφίος παραλαμβάνει ἐν πανηγυρικῇ πομπῇ τὴν νύμφην ἵνα ὀδηγήσῃ αὐτὴν εἰς στέψιν, αὕτη ἀνίσταται μὲν τὸ κατ' ἀρχὰς δακρύουσα νὰ παρακολουθήσῃ τὴν πομπήν· εἶτα δὲ πρὸς τοὺς λόγους τοῦ νυμφαγωγοῦ· «Ἄστε τὴν γιατί κλαίει», ἀπαντᾷ «πάρτε με κι' ἐς κλαίω».

1. Λόγιος Ἰησοῦτης (1611-1689). Ἐγραψε πλὴν ἄλλων Epitome historica Bohemicarum. Σ. Μ.